

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XI. Propitia Grimano Patriarchae sententia. Lotharingus Romam profectus. Commendonus in Poloniam mißus. Vicecomes accitus à Pontifice, & mandata ipsi à Legatis tradita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11718

id tentari, ac oleum & operam perdi. Si placuisset Episcopis statum suum sanctè reformare, se quoque usurum fuisse omni liberalitate in controuersijs inter ipsos, & suam Cæsaris aut Archiducis Cameram; seque polliceri vniuersè probum Ecclesiæ patrimonium futurum. Vilam à se fuisse postremam formam reconcinnatam, & præter ea quæ significarat Oratoribus, sibi admodum probari Decretum de Principibus in breuius redactum, mutatis quoque superioris scripti fulminibus in vniuersalem paternamque monitionem. Grates denique agebat Morono, ob adhibitam ab eo operam cum Pontifice pro filio suo Romanorum Rege, & patria vicissim offerebat. Ita simul haud flexibilem animum, simul comitatem præ se ferens, studuit vnà spem Legatis adimere ipsius permouendi, & repugnantiam ipsis cedendi, quarum altera litigatores firmat utilitate, altera dignitate.

C A P V T X I.

Propitia Grimano Patriarchæ sententia. Lotharingus Romam profectus. Commendonus in Poloniam missus. Vicecomes accitus à Pontifice, & mandata ipsi à Legatis tradita.

PRÆTER hæc negotiosas litteras ad viros publicos, alteras ad priuatum Ferdinandus scripsit, videlicet ad Grimanium. Magno is in pretio propter varias animi dotes apud Principes erat. Quare post dictas in ipsius causa sententias, Lotharingus per opportunitatem in responsis post triduum ^a Pontifici redditis, Grimanium ipsi commendarat, eumque certiozem reddebat de concordia iudicio in absoluendis ab omni nota incusatis Patriarchæ litteris; Pontificem rogans, vt Purpurâ ab ipso destinatâ, & ob hanc solùm suspensionem retentâ, hominem cohonestaret. Grimanius etiam ^b rogarat Ecclesiasticos Cæsaris Oratores, qui aderant inter iudices, vt successum Ferdinando significarent, in cuius conditiones Patriarchæ iurisdicção longè protendebatur. Quapropter Cæsar, vtpote humanitate præstans, amicæ gratulationis litteris illum honorauit, quæ incredibile est quantâ voluptate non modò Grimanium, sed Venetum Oratorem affecerint. Huiusmodi monebant Principes obtinent, nullius ipsis impensæ, & summæ accipientibus æstimationis, eam si moderatè expenderint, nec ipsam prodigè largiendo cuicumque illius auido, nec tenaciter denegando illam promerentibus. Supererat, vt solemnî ritu sententia proferretur, ad cuius formam conficiendam denuò coactus est

Q q q q 2 cœtus

1563.

Orict.

^a In prædicta epist. 6 Augusti 1563.

^b Apparet ex litteris Ferdinandi ad Oratores 4. Septemb. & ex Oratorum responsis 18. Septemb. 1563.

1563.
 e Acta Paleotti & Arcis Æliæ, & litteræ Vicecom. ad Borrom. 3. Septemb. 1563.

d In Actis Paleotti.

e Cuncta extant in volumine memorato litterarum, quod ab Albino Cardinali accepi.

f 11. Septembris 1561. ut ex originali scriptura, in memorato litterarum volumine contenta.

g Vide Vghellum in Italia sacra, inter Patriarchas Aquileiæ.

h Diarium 18. Septembris. Acta Salmaticensis & Paleotti.
 i Litteræ Borrom. ad Legatos 21. Augusti, & Legatorum ad Borrom. vltimo Augusti, & 26. Sept. 1563.

cœtus die tertio Septembris. Post hæc, antequam Lotharingus Romam proficisceretur, ad sententiam in hanc summam ventum est: Iudices ad id delectos, ex aliorum quoque Theologorum sententia iudicare, *memoratas Grimani litteras, unâ cum eiusdem apologia, hereticas non esse, nec hæreseos suspectas, atque ita declaratas, neque pariter esse scandalosas. Eas tamen euulgandas non esse, ob quædam difficulta, minus exactè ibi agitata & explicata.* Huiusmodi tamen absolutio vim non habuit, vt Grimanus vniquam Patriarchæ pallium, ne dum Purpuram obtineret. Expensa in Concilio fuerat sola quæstio theoricæ^d, pertinens ad scriptorum, quæ diximus, doctrinam, relicta Romanæ Inquisitioni quæstione facti de quibusdam criminationibus, quibus^e accusabatur Patriarcha amicitiam exercuisse cum hominibus, qui postmodum hæretici detecti sunt, ac de alijs indicijs in illum productis Fidei parum sinceræ. Quare cum ea post latam Tridenti sententiam nondum extincta vigerent, tamen ad exilia, vt numquam siue ad pœnam, siue ad carcerem satis fuerint; tamen, vt retinuerant Paulum III. Iulium III. & Paulum IV. ita pariter retinuerunt postea Pium IV. eiusque successores, ne pallium ipsi concederent. Denique in cœtu sanctæ Inquisitionis, habito 24. Octobris anno 1585. Sixtus V. qui ante Pontificatum Frater Felix Perettus è Monte alto^f, sententiam cum alijs compluribus Theologis protulerat Grimano aduersantem de ea causa, super qua ille postea in Concilio absolutus est: pallium eidem solemniter denegavit, ac perpetuum de illo silentium imposuit. Quod si ex falsa suspitione prouenit, non modicam^g commiserationem promeruit Patriarcha, egregijs quippe dotibus non ingenij minus & animi quàm sanguinis præditus; à Principibus amatus, & litterarum amator.

Postridie quàm hæc sententia lata est, Lotharingus iter cepit à Romam versus^h, & cum eo egregius comitatus Episcoporum ac Theologorum, inter quos Pragensis Archiepiscopus numerabatur.

Venit per eosdem dies Tridentum Commendonus, accitus à Legatis, & inde missus in Poloniam iussu Pontificis, tamquam ipsius Nuntiusⁱ, cum mandatis ab Osio confectis, qui Pontifici auditor fuerat, vt illum mitteret, positus ob eius oculos proximè futuris Comitibus illius Regni, in quibus viri huiusmodi præsentia, quem ipse in Germania expertus fuerat, validum fuisset columen Religionis, & ingens leuamen Ecclesiasticæ libertatis, illic recens percussæ. Et euentus consilium comprobauit, quod Historia nostra postremò recensabit.

Alter

4 Alter quoque præclarus Antistes sub idem tempus Tridento profectus est in Hispaniam Nuntius. Is fuit Vicecomes, ^k destinatus à Pontifice Hispanicæ Aulæ, & idcirco Romam ab eodem reuocatus, quò simul edoceretur Pius opportunè de præterito ac præsentis Concilij statu, vnde paratiore esset animo ad futura Lotharingi colloquia. Eapropter duplex illi tradita fuit rerum narratio; altera, vt sic loquar, legalis, Paleotti opus, quâ exponebatur quidquid peractum & agitatum fuerat in cœtibus tum generalibus tum peculiaribus, & rationum capita, in singulis articulis emendationis expensâ: altera, quæ poterat appellari politica, à Morono dictata suo & collegarum nomine ^l, de ijs quæ Principum intererant, de conditionibus & potentia Oratorum, de Præfulum affectionibus, ac præsertim de consilijs in posterum seligendis.

1563.
k Litteræ Legat. ad Borrom. 19 Septemb. 1563 & Acta Paleotti.

l 19. Septembris, inter monumenta Moroni.

5 Posterioris summa erat: Quadruplici ratione procedi posse, nimirum, aut Synodum protrahendo, aut præcidendo, aut eam terminando, aut suspendendo. Si protraheretur, à Legatis pessimum existimari, vtpote quòd hæc incommoda oriri possent: primò, schismatis periculum, siue ob discordias semper enascentes inter Patres, siue ob mortem alicuius Principis, quæ statum orbis terrarum peruerteret: secundò, tam diuturna tot Episcoporum absentia à suis Ecclesijs: tertio, sumptus Apostolicæ Sedi intolerabiles: postremò, audacia, quam sibi arrogabant Episcopi inter se coniuncti, adeoque penè formidabiles petendi semper nouas in communi prærogatiuas, & noua priuatim beneficia; quod etiam Principibus contingebat, qui rebantur, extante Synodo frænum à se teneri, quo pro suo arbitratu Pontificem circumagerent.

6 Pessimum quoque censeretur, si Synodus præcideretur, præsertim ob communem offensionem; quæ tamen mitigari potuisset, si antequam illa præcideretur, emendationis perfectæ Decreta præcessissent, aded vt mortales animaduernerent, alterum ex alterius metu nequaquam fieri, simulque si qua conspicua causa expectaretur (vti plures ex parte Principum euenturæ fuissent) quæ Pontificis in eo consensum defenderet. Verùm tametsi hoc præcisionis consilium semper plus minúsve euasurum esset noxium; re ipsa tamen eius minas intentatas prodesse posse, vbi Oratores nimiam auctoritatem sibi arrogarent, aut progressus celeritatem impedirent. Hæc plurimum de Lunensi conquerebantur, ea quæ ille egerat, & nos sparsim narrauimus, commemorantes. Tantò absurdiorum conspici rationem illam agendi in ministris laicorum Principum, quanto

Qqqq 3

quanto

Orict.

1563. quantò luculentior testis poterat esse Synodus & moderationis quâ Legati Pontificis agebant de libertate, & sinceritatis de morum emendatione. Addebatur, nimis credere Lunensem quibusdam è suis Præsulibus, Romæ parum beneuolis: ceterum ab illo intentum negotio animum geri, plurimumque auctoritatis possideri, auctæ ex arcta & assidua communicatione per tabellarios cum Cæsare & cum Rege Romanorum: tum à Cæsare tum à Lunensi parum suam mentem aperiri de breuitate, aientibus, intendi à se vt expediretur Synodus, non præcepti ageretur, quæ voces ad res peculiare admotæ, poterant à singulis explicari pro suo arbitratu: sed animaduerti, omnem lapidem à Lunensi moueri & Tridenti & cum Cæsare, ad Synodum protrahendam, & audiri, eò tendere postrema mandata ab Hispania ipsi reddita; oportere, ne se Pontifex tam auidum festinationis ostenderet, vt debitam argumentorum grauitati trutinam omitti veller.

Reiecit tamquam noxias prolixitatem & præcisionem: monstrabatur, optimum esse absolui Synodum tum ad fidelium utilitatem, tum ad Ecclesiæ dignitatem; sed dubitari ne obsituri essent Cæsar, & Galliæ atque Hispaniæ Reges, ob causas quas Legati aliàs scripserant: tamen cum absolutionem Synodi expeterent Lusitanæ Rex, Italiæ Principes, & præcipuè Veneti cuncti abscessionem perosi, & insuper diurnitatem Galli, quò citius Lotharingum & Episcopos suos recuperarent; nequaquam extra spem esse Concilij absolutionem, ad quam præter Gallos facile posset etiam adduci Philippus Rex, præsertim conscientia communi que utilitatis ergò, & oblatà ipsi à Pontifice, quantum honestas sineret, postulatorum omnium concessione, cuius fortasse spes diurnitatis appetentiam in Rege nunc alebat; & ipsius consensu posito, Cæsarem minimè aduersaturum.

Faciliorem tamen absolutione, ac tolerabiliorem diurnitate ac præcisione suspensionem censeret: illi acquieturos omnes Principes à bello alienos, quoniam id temporis non damnarentur solemniter hæretici, adeoque neque hi ad ultionem irritarentur, neque illi compellerentur ad arma capeffenda, quibus conuocatum ipsorum petitionibus Synodum exequerentur: quod si ante suspensionem absoluerentur emendationis leges, & in opus deducerentur, quarum desiderio potissimè Synodum Principes flagitarant, fore vt alacres cuncti conquiescerent. Verum haud decere, vt Pontifex suspensionis auctor esset, nec eam proponeret; sed vt alios exaudiret, solum impellens Principes, vt illam à se peterent, dum fixum

fixum immobiliter animum absolutioni præ se ferret. Monebant, à Cæsare, iam annis graui, & infirmâ valetudine, magnam negotiorum partem committi Regi Romanorum, inter quem & Hispaniarum Regem, sororis suæ virum, intercedebat arctissima necessitudo; hinc omni studio curandum, vt Maximilianus bene affectus haberetur. Optari ab illo, vt suæ res cum Aula Romana ex voto componerentur, atque vt ibi in pretio ipse haberi videretur: quare absolutâ ipsius causâ, ex sententia quam omnes Legati propediem scriberent, opportunum esse, peculiarem Nuntium ad eum mitti tum honoris tum beneuolentiæ comparandæ gratiâ; præsertim, quoniam cum ille à parente plerumque abesset, non poterat transigendis cum eo negotijs satis esse Delfinus.

9 Concludebant: Super omnia conferre ad Synodum faciliè terminandam, ad vtiliter suspendendam, ad abrumpendam minori cum detrimento, & maiori cum dignitate, reparationem disciplinæ prius stabiliri; id porrò euenturum, vbi Patres intelligerent, velle Pontificem Decreta sanciri pro maiori suffragiorum numero, tametsi complures obstarent in rebus ad dogma non spectantibus. Confectâ morum emendatione, licere confidentius loqui, & etiam de articulo ad Principes laicos spectante fieri posse, vt aliqua iniretur ratio, quâ vtrique parti mutuò fieret satis.

Postremò duo significabantur; alterum, inesse quidem Legatis auctoritatem aliquam, & intimam amicitiam cum Oratoribus; sed his, cum ad tradita sibi mandata consulenda redigebantur, non nisi obtemperare Principibus licere. Alterum erat, Lotharingum (de quo ibi parcissimè dicebatur, quia plurimum antea scriptum fuerat) tantum posse apud Hispanos, quantum cum ipsis coniungebatur, non quantum ad eos pertrahendos satis esset.

10 Ita Legati scripsere in litteris Vicecomiti traditis. Ex quo animaduertitur, quantum id temporis dubitaretur, oportere præcidi ante fructum plantam illam, tot sudoribus totius orbis Catholici irrigatam, & quantum debeatur inenarrabili labori eorum cultorum, qui ad ferendos fructus eam adduxerunt per salutarem ac perpetuam fecunditatem ad Ecclesiæ emolumentum. Sed maximorum bonorum auctores parçè plerumque Fama remuneratur, quippe quæ maximos labores ignorat idcirco exantlatos; at verò magnificè illos concelebrat, qui humanum sanguinem fortunatè profuderunt, quoniam in ipsis solis difficultas operis æquè ac ipsum opus dignoscitur.

HISTO-